

VIỆN HÀN LÂM KHOA HỌC XÃ HỘI VIỆT NAM
HỌC VIỆN KHOA HỌC XÃ HỘI

LÊ THỊ HẰNG

**ĐẶC ĐIỂM CỦA TIẾNG ANH GIAO TIẾP: NGHIÊN CỨU
ỨNG DỤNG DẠY TIẾNG ANH CHO CÁC LỚP KHÔNG
CHUYÊN NGỮ TẠI ĐẠI HỌC QUẢNG BÌNH**

LUẬN ÁN TIẾN SĨ NGỮ VĂN

**CHUYÊN NGÀNH : NGÔN NGỮ HỌC ỨNG DỤNG
MÃ SỐ : 62 22 01 05**

**NGƯỜI HƯỚNG DẪN KHOA HỌC:
PGS.TS. VŨ THỊ THANH HƯƠNG**

HÀ NỘI- năm 2014

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu khoa học của riêng tôi. Các kết quả, số liệu nêu trong luận án là hoàn toàn trung thực và chưa được ai công bố trong bất kỳ công trình nào khác.

Tác giả luận án

Lê Thị Hằng

LỜI CẢM ƠN

Tôi mong muốn được bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc của mình đến PGS.TS. Vũ Thị Thanh Hương - Viện Ngôn ngữ học-Viện hàn lâm Khoa học xã hội Việt Nam, cô đã tận tình hướng dẫn, giúp đỡ tôi về lý luận, nội dung, phương pháp nghiên cứu và động viên tôi trong suốt quá trình học tập để hôm nay bản luận án được hoàn thành.

Nhân dịp này, tôi cũng xin chân thành cảm ơn GS.TS. Nguyễn Đức Tồn, GS.TS. Nguyễn Văn Khang và tập thể các thầy cô tại Viện Ngôn ngữ học-Viện hàn lâm Khoa học xã hội Việt Nam đã cho tôi những lời khuyên, những chỉ bảo và định hướng nghiên cứu trong suốt quá trình học tập.

Tôi xin gửi tới Ban giám hiệu Trường Đại học Quảng Bình và tập thể cán bộ, giảng viên Khoa Ngoại Ngữ những lời cảm ơn sâu sắc đã ủng hộ, tạo điều kiện về cơ sở vật chất, và thời gian để tôi có thể học tập, tiến hành giảng dạy thực nghiệm bảo đảm đúng yêu cầu của luận án.

Xin chân thành cảm ơn các đồng nghiệp tham gia giảng dạy thực nghiệm và các em sinh viên đã đồng hành cùng tôi trong quá trình thực hiện đề tài.

Cuối cùng tôi xin được trân trọng gửi lời cảm ơn đến các nhà khoa học, các đồng nghiệp trong lĩnh vực nghiên cứu của luận án đã đóng góp những ý kiến quý báu về chuyên môn và cung cấp tư liệu để tôi hoàn thành luận án này. Xin cảm ơn những người thân và bạn bè đã dành cho tôi tình cảm và tinh thần tốt nhất trong quá trình học tập.

Quảng Bình, tháng 6 năm 2014

Tác giả

Lê Thị Hằng

MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN	I
LỜI CẢM ƠN	II
MỤC LỤC	III
DANH MỤC CÁC KÝ HIỆU, CÁC CHỮ VIẾT TẮT.....	VIII
DANH MỤC CÁC BẢNG	IX
DANH MỤC CÁC HÌNH	X
MỞ ĐẦU	1
1. LÝ DO CHỌN ĐỀ TÀI.....	1
2. TỔNG QUAN TÌNH HÌNH NGHIÊN CỨU ĐẶC ĐIỂM TIẾNG ANH GIAO TIẾP VÀ VIỆC ỨNG DỤNG DẠY TIẾNG ANH NHƯ MỘT NGOẠI NGỮ THEO ĐƯỜNG HƯỚNG GIAO TIẾP	2
2.1. <i>Tình hình nghiên cứu trên thế giới</i>	2
2.2. <i>Tình hình nghiên cứu ứng dụng dạy tiếng Anh giao tiếp cho sinh viên đại học không chuyên ngữ ở Việt Nam</i>	6
3. MỤC ĐÍCH, CÂU HỎI VÀ NỘI DUNG NGHIÊN CỨU.....	8
3.1. <i>Mục đích nghiên cứu</i>	8
3.2. <i>Câu hỏi nghiên cứu</i>	8
3.3. <i>Nội dung nghiên cứu</i>	8
4. ĐỐI TƯỢNG VÀ PHẠM VI NGHIÊN CỨU	9
5. PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU.....	9
6. NHỮNG ĐÓNG GÓP MỚI CỦA LUẬN ÁN	10
7. CẤU TRÚC CỦA LUẬN ÁN.....	10
CHƯƠNG 1: CƠ SỞ LÝ LUẬN.....	12
1. 1. ĐẶC ĐIỂM CỦA TIẾNG ANH GIAO TIẾP	12
1.1.1. <i>Mô hình tiến trình giao tiếp tương hỗ</i>	12
1.1.1.1. <i>Một số khái niệm cơ bản</i>	12

1.1.1.2. Các thành tố tác động đến tiến trình giao tiếp tương hỗ	16
1.1.1.3. Chức năng của giao tiếp.....	19
1.1.2. <i>Đặc điểm của tiếng Anh giao tiếp</i>	21
1.1.2.1. Đặc điểm chính	21
1.1.2.2. Đặc điểm về chức năng.....	23
1.1.2.3. Đặc điểm về phong cách và ngữ vực	25
1.1.2.4. Đặc điểm văn hoá- xã hội nơi ngôn ngữ được sử dụng	27
1.2. ĐƯỜNG HƯỚNG GIAO TIẾP TRONG DẠY NGÔN NGỮ THỨ HAI.....	29
1.2.1. <i>Tiến trình học và thụ đắc ngôn ngữ thứ hai</i>	30
1.2.1.1. Tiến trình chung	30
1.2.1.2. Tiến trình thụ đắc từ vựng và ngữ pháp.....	32
1.2.2. <i>Các thuyết thụ đắc ngôn ngữ thứ hai theo đường hướng giao tiếp</i>	34
1.2.3. <i>Khái niệm ngữ năng giao tiếp và ngữ thi giao tiếp</i>	36
1.2.3.1. Khái niệm ngữ năng giao tiếp	36
1.2.3.2. Khái niệm ngữ thi giao tiếp.....	39
1.2.4. <i>Thuyết trí nhớ làm việc</i>	41
1.2.5. <i>Một số vấn đề cơ bản trong dạy-học ngoại ngữ theo đường hướng giao tiếp</i>	45
1.2.5.1. Thiết kế mục tiêu và nội dung dạy-học.....	45
1.2.5.2. Kiểm tra, đánh giá.....	49
1.2.5.3. Tài liệu và phương tiện dạy-học	50
1.2.5.4. Phương pháp dạy-học	52
1.3. ĐẶC ĐIỂM CỦA LỚP HỌC NGOẠI NGỮ THEO ĐƯỜNG HƯỚNG GIAO TIẾP.....	58
1.3.1. <i>Vai trò của giáo viên</i>	58
1.3.2. <i>Vai trò của sinh viên</i>	59
TIÊU KẾT	60

CHƯƠNG 2: THỰC TIỄN DẠY-HỌC VÀ NHU CẦU HỌC TIẾNG ANH VIẾT CỦA SINH VIÊN KHÔNG CHUYÊN NGỮ TẠI ĐẠI HỌC QUẢNG BÌNH.....	63
2.1. THỰC TIỄN DẠY-HỌC TIẾNG ANH KHÔNG CHUYÊN NGỮ TẠI ĐẠI HỌC QUẢNG BÌNH	63
2.1.1. <i>Đặc điểm của tiếng Anh được giảng dạy cho sinh viên không chuyên ngữ tại Trường Đại học Quảng Bình.....</i>	64
2.1.1.1. <i>Kiểu loại tiếng Anh được đào tạo</i>	64
2.1.1.2. <i>Mục tiêu đào tạo.....</i>	65
2.1.2. <i>Đặc điểm của sinh viên đại học không chuyên ngữ và điều kiện giảng dạy tiếng Anh tại Trường Đại học Quảng Bình</i>	65
2.1.2.1. <i>Đặc điểm của sinh viên đại học không chuyên ngữ.....</i>	65
2.1.2.2. <i>Chương trình học</i>	70
2.1.2.3. <i>Kiểm tra, đánh giá.....</i>	71
2.1.2.4. <i>Việc sử dụng giáo trình và phương tiện dạy-học.....</i>	72
2.1.2.5. <i>Việc dạy và học.....</i>	75
2.1.2.6. <i>Nhận xét chung</i>	77
2.2. KHẢO SÁT NHU CẦU HỌC TIẾNG ANH GIAO TIẾP VIẾT CỦA SINH VIÊN KHÔNG CHUYÊN NGỮ TRƯỜNG ĐẠI HỌC QUẢNG BÌNH	78
2.2.1. <i>Đối tượng khảo sát</i>	80
2.2.2. <i>Kết quả khảo sát</i>	80
2.3. NGHIÊN CỨU ĐỀ XUẤT CÁC GIẢI PHÁP ỨNG DỤNG DẠY TIẾNG ANH GIAO TIẾP VIẾT	80
2.3.1. <i>Một số vấn đề lý thuyết liên quan đến việc dạy tiếng Anh giao tiếp viết.....</i>	80
2.3.1.1. <i>Giao tiếp bằng bút ngữ.....</i>	80
2.3.1.2. <i>Bản chất của việc viết</i>	81
2.3.1.3. <i>Phát triển sự thành thạo trong tiếng Anh giao tiếp viết cho sinh viên ở mức trình độ thấp</i>	85

2.3.1.4. Các nguyên tắc dạy viết tiếng Anh không chuyên ở các trường đại học Việt Nam	88
2.3.1.5. Đánh giá năng lực tiếng Anh giao tiếp viết	90
2.3.2. Đề xuất nhóm giải pháp nhằm ứng dụng dạy tiếng Anh giao tiếp viết	92
2.3.2.1. Đề xuất thiết kế chương trình.....	92
2.3.2.2. Đề xuất về kiểm tra, đánh giá năng lực viết tiếng Anh giao tiếp.....	97
2.3.2.3. Đề xuất sử dụng tài liệu và phương tiện dạy-học	100
2.3.2.4. Đề xuất các hoạt động dạy-học tiếng Anh giao tiếp viết	101
2.3.2.5. Đề xuất một số chiến lược học.....	106
TIÊU KẾT	107
CHƯƠNG 3. THỰC NGHIỆM SỬ PHẠM DẠY TIẾNG ANH GIAO TIẾP VIẾT CHO SINH VIÊN KHÔNG CHUYÊN NGỮ ĐẠI HỌC QUẢNG BÌNH	110
3.1. MỤC ĐÍCH, NỘI DUNG THỰC NGHIỆM	110
3.1.1. Mục đích thực nghiệm	110
3.1.2. Nội dung thực nghiệm.....	110
3.2. CÁC THÀNH VIÊN THAM GIA Ở LỚP THỰC NGHIỆM	112
3.2.1. Giảng viên dạy.....	112
3.2.2. Đối tượng thực nghiệm.....	112
3.3. NỘI DUNG VÀ TIÊU CHÍ ĐÁNH GIÁ, KIỂM CHỨNG KẾT QUẢ THỰC NGHIỆM	113
3.3.1. Nội dung kiểm tra, đánh giá	113
3.3.2. Các tiêu chí kiểm tra, đánh giá.....	114
3.4. QUY TRÌNH THỰC NGHIỆM.....	114
3.4.1. Các bước tiến hành thực nghiệm.....	114
3.4.2. Một số nội dung chính trong tiến trình giảng dạy thực nghiệm và thảo luận.....	116
3.4.2.1. Các nội dung đã được thống nhất và thảo luận với sinh viên trước thực nghiệm.....	116

3.4.2.2. Một số nội dung trong quá trình dạy thực nghiệm tiếng Anh giao tiếp viết.....	121
3.5. KẾT QUẢ GIẢNG DẠY THỰC NGHIỆM VÀ THẢO LUẬN.....	136
3.5.1. <i>So sánh kết quả đánh giá năng lực tiếng Anh giao tiếp viết của sinh viên lớp thực nghiệm và lớp chứng.....</i>	136
3.5.1.1 Kết quả kiểm tra, đánh giá giai đoạn 1 (tiếng Anh II).....	136
3.5.1.2. Kết quả kiểm tra, đánh giá giai đoạn 2 (tiếng Anh III).....	138
3.5.1.3. Đánh giá kết quả tổng thể năng lực tiếng Anh giao tiếp viết.....	139
3.5.2. <i>So sánh kết quả đánh giá năng lực tiếng Anh giao tiếp viết của sinh viên trước và sau thực nghiệm</i>	140
3.5.3. <i>Thảo luận kết quả thực nghiệm</i>	141
TIÊU KẾT	143
KẾT LUẬN, ĐỀ XUẤT VÀ KHUYẾN NGHỊ.....	146
1. KẾT LUẬN.....	146
2. KHUYẾN NGHỊ.....	148
3. ĐỀ XUẤT HƯỚNG NGHIÊN CỨU TIẾP THEO	150
TÀI LIỆU THAM KHẢO	151
I. TIẾNG VIỆT	151
II. TIẾNG ANH.....	153
CÁC CÔNG TRÌNH KHOA HỌC ĐÃ ĐƯỢC CÔNG BỐ.....	166

DANH MỤC CÁC KÝ HIỆU, CÁC CHỮ VIẾT TẮT

Từ viết tắt	Nghĩa của từ
ACTFL	Hội đồng dạy ngoại ngữ Mỹ
CEFR	Khung tham chiếu chung châu Âu
ĐC	Đối chứng
ĐH	Đại học
ĐHSP	Đại học sư phạm
ĐHSPGD	Đại học sư phạm Giáo dục
HD	Hoạt động
ILR	Hội bàn tròn các tổ chức ngôn ngữ
NNGT	Ngôn ngữ giao tiếp
TN	Thực nghiệm

DANH MỤC CÁC BẢNG

Thứ tự	Tên bảng	Trang
2.1.	Kết quả bài kiểm tra năng lực tiếng Anh đầu vào của SV khoá 52	74
2.2.	Tiêu chí đánh giá năng lực viết trình độ A2	89
2.3.	Đề xuất thang chấm điểm cho một sản phẩm viết	97
2.4.	Mẫu bài tập Tìm ai đó	102
3.1.	Đối tượng lớp dạy thực nghiệm và lớp đối chứng	112
3.2.	So sánh điểm xếp loại bài kiểm tra tiếng Anh giai đoạn I của các lớp thực nghiệm và lớp chứng	133
3.3.	So sánh điểm xếp loại bài kiểm tra tiếng Anh giai đoạn II của các lớp thực nghiệm và lớp chứng	134